

הטוב והישר

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת כי תבוא

♦ בוא אל הארץ ♦ עשינו, הצלחנו, פעלנו ♦ תוכו כברו ♦ וקרבתנו מלכנו ♦
היום! ♦ אשמח בכך

בוא אל הארץ

נאמר בפרשה:

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה, וירשתה וישבת בה. ולקחת מראשית כל פרי האדמה (כו, א-ב).

יש כאן מעין סיפור שהתורה מספרת על העתיד: כאשר תבוא אל הארץ, ותיקח מראשית פרי האדמה, ותביא אותו אל המקדש, תאמר כך. לא ברור איזה חלק כאן הוא סיפור של התורה, ומהו הציווי שאנחנו מצווים. אור החיים שואל: אולי הכול ציווי, ובאמת כך הוא מבאר: 'והיה כי תבוא אל הארץ' – זהו ציווי, וכל מקום שכתוב 'והיה' רומז ללשון שמחה (מגילה י:), ויש כאן ציווי שכל אדם שבא לשבת בארץ ישראל ישמח בזה. אין שמחה כשמחת המצווה הזו. המשך הפסוק: 'אשר ה' אלהיך נתן לך', גם הוא מצווה: צריך לזכור שה' אלקינו הוא הנותן לנו את הארץ הזו, ואנחנו צריכים לרשת אותה. גם אם אתה יושב בחלק מהארץ, וזה מספיק לך, צריך לזכור שזה לא המצב השלם,

ועלינו להוריש את כל יושבי הארץ גם אם יש לנו די מקום, כי כל הארץ צריכה להיות שלנו ובשליטתנו.

מכאן ואילך מצווה אותנו התורה להביא ביכורים מן התבואה. כאשר פירותיו של האדם מתחילים לגדול, עליו לזכור שהכול מאת ה' ולכן הוא מביא את הראשית לה'. כך גם במצוות בכור, שראשיתו לה', בין בפדיון בכור אדם ובין בקדושת בכור בהמה. בהמשך התורה מצווה על מביא הביכורים לקרוא בבית המקדש את פרשת מקרא ביכורים. כלומר למדנו כאן שלש מצוות: לשמוח בבואנו לארץ, לרשת את כל הארץ, ולהביא ביכורים.

עשינו, הצלחנו, פעלנו

כמו כן, בכל שלש שנים, כשמסתיים מחזור של המצוות התלויות בארץ – מעשרות, מעשר עני ומעשר שני – עליך לעצור ולהתבונן בכך שקיבלת את כל הטוב הזה מהקב"ה, וזכית לתת את החלק המגיע לכוהנים וללווים. ואז שוב ישנה מצווה להתוודות ווידוי מעשר. מה אומרים בווידוי זה:

בערתי הקדש מן הבית.. לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי... שמעתי בקול ה' אלהי עשיתי ככל אשר צויתני (שם, יג-יד).

אנחנו מכירים היטב את הווידוי על החטאים שבו אומרים 'אשמנו, בגדנו, גזלנו'. כמו שמובא בהלכות תשובה לרמב"ם שחלקי התשובה הם חרטה על העבר, קבלה לעתיד, ווידוי על חטאיו.

אך כאן התורה אומרת לנו שהאדם צריך להתוודות על כך שהוא עשה כראוי את כל מה שה' אמר לו לעשות! 'לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי', 'עשיתי ככל אשר צויתני'. התורה מלמדת אותנו שיש מקום להתוודות על דברים טובים. מדי שנה בשנה אנחנו עומדים לפני יום הדין ועושים חשבון נפש, כל אדם בוחן את עצמו על השנה החולפת – אילו דברים לא עשה כפי שצריך,

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

אולי נפל, אולי נכשל. מתחרטים על העבר ומקבלים על העתיד שלא להיכשל ולא לחטוא. מלמדת אותנו כאן התורה שצריך לעשות חשבון נפש נוסף גם על הדברים הטובים: כמה למדתי, כמה התפללתי, כמה קיימתי מצוות שבין אדם לחברו, רק אחר כך אפשר לעשות גם את החשבון השני באופן מדויק – מה לא היה טוב. כשאדם עושה את החשבון השלם, אז הוא באמת עומד בצורה נכונה לפני ריבונו של עולם. מי שמבקר את עצמו בצורה חריפה, ומבטל את כל המעשים הטובים והיפים שהוא עשה כאילו אינם חשובים, ורק את הדברים השליליים הוא מזכיר שוב ושוב ומתחרט עליהם – זו לא הסתכלות שלמה. ההסתכלות השלמה תראה לנו ולריבונו של עולם שהיו לנו כל כך הרבה מעשים טובים עד שהמעשים הלא טובים בטלים ברוב, ואולי אפילו בטלים בשישים.

יש מי שחושב שהסתכלות זו תחליש בנו את ההרגשה שצריך לתקן, מכיוון שאנחנו נגיע למסקנה שבסך הכל המצב הוא ממש נפלא וטוב. אדרבה, האמת היא הפוכה לגמרי כי אדם שעושה חשבון כזה בוודאי יאמר לעצמו 'עשיתי כל כך הרבה דברים טובים, אז אני לא אתן שמספר דברים יקלקלו את הכול'. הרי העבירות פוגמות. לכן דווקא הראייה של המציאות הטובה הכללית מזרזת את האדם לתקן את מה שחסר. ובנוסף הראיה הזו גם נותנת ביטחון ומרץ לתקן. 'אני יודע שיש לי המון זכויות, וכבר התגברתי פעמים רבות, אז בוודאי אני אצליח להתגבר על הדברים הרעים שהיו לי עד עכשיו'.

מצוות וידוי המעשר קיימת רק בזמן שבית המקדש קיים. בחוץ לארץ אין מצווה כזו של וידוי על המעשים הטובים, שם יש רק וידוי על החטאים. אבל כאשר אנחנו חוזרים לארץ ישראל, ובעזרת ה' בהמשך התהליך הארץ כולה תיבנה ובית המקדש ייבנה, אז אנחנו צריכים להיזכר בכך שיש עוד סוג של

וידוי. 'עשיתי ככל אשר צויתני'. אני חושב שמותר וראוי לכל אדם לעמוד בראש השנה, ולומר 'עשיתי הרבה דברים טובים, מתוך חשק, מתוך רצון, מתוך הזדהות, לא רק בגלל שהייתי חייב. הרבה מצוות עשיתי, גם אם לא 'כל אשר צויתני'. ואני מבקש ממך, ריבונו של עולם, שתסלח לי על המעשים שלא הייתי צריך לעשות, או על מעשים שהייתי צריך לעשות ולא עשיתי'. בצורה כזו הבקשה מגיעה מתוך מקום טוב. העובדה היא שהשתדלתי יותר, ואני מבקש ורוצה סייעתא דשמיא נוספת, שתעזור לי להתגבר ולעלות הלאה במעלות הקודש. אדם צריך להסתכל על עצמו בצורה שלמה, וללמד זכות גם על עצמו. 'הוי דן את כל אדם' זה כולל את עצמו, ו'כל האדם' פירושו לראות את האדם כולו באופן שלם, גם את הצדדים הטובים שיש בו. בקשה כזו היא גם בקשה אמתית יותר, שה' יעזור לנו להתקדם מתוך הראייה של ההתקדמות שקיימת והחשיבות שלה.

תוכו כברו

בהמשך הפרשה מופיעה כריתת הברית של הקב"ה עם ישראל בהר גריזים והר עיבל בכניסתם לארץ. שלוש פעמים הקב"ה כרת ברית עם ישראל: פעם אחת בהר סיני, פעם שניה באוהל מועד, ויש דעות מהי הפעם השלישית – האם בהר גריזים והר עיבל או בערבות מואב. מופיעות כאן אחת עשרה אזהרות המנוסחות בלשון 'ארור'. כל הארורים שכתובים כאן הם על דברים שאדם עושה בסתר, ולכן יש עליהן אזהרות מיוחדות יותר מבכל שאר המצוות: 'עושה פסל ומסכה... ושם בסתר', 'מסיג גבול רעהו', 'משגה עור בדרך', 'מטה משפט גר יתום ואלמנה', חטאי עריות שנעשים בתוך המשפחה ואף אחד לא רואה (כז, טו-כה). משום שדברים שנעשים בסתר אין מה שיעצור את האדם מלעשות אותם, ולכן עלולים להיות בהם יותר כישלונות. באה התורה ומזהירה כאן אזהרות מיוחדות ונוראות על הדברים הללו שאף אחד לא יודע

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

עליהם חוץ מהחוטא ובני משפחתו. העבירות שנעשות בסתר חמורות יותר מעבירות שבגלוי. כי עבירות שאדם עושה בגלוי, מראות שהוא לא ירא מבני אדם וגם לא ירא מהקב"ה. אין לו בושה. אבל מי שחוטא בסתר, מבני אדם הוא ירא, אבל מהקב"ה – שרואה הכול – הוא לא ירא?! זו מציאות מעוותת. כל אדם צריך לדעת ולהאמין שהקב"ה רואה הכול, גם במסתרים. זו עבודה פנימית חשובה.

מדור לדור אנחנו כל הזמן מתקדמים, עבודת ה' נעשית יותר מופשטת, ועבודת הלב מתבקשת יותר ויותר. יש רצון גדול לעשות את המצוות לא רק בצד הטכני אלא מתוך טהרת הלב. זו עבודה מיוחדת שדורשת מהאדם להשקיע לא רק במעשים אלא גם במחשבות, בהרהורים ובהרגשות. כשאני מדבר על מעשים אני מדבר גם על פעולות של האזנים או העיניים – שהאוזן תהיה זכה ותשמע רק מה שצריך לשמוע, והעיניים יראו רק מה שצריך לראות, ולא נתור אחרי הלב והעיניים. וכעת אני מדבר גם על דברים עוד יותר רוחניים על המחשבות וההרגשות. לשלוט בכוחות שלנו ולא לתת למחשבות לא טובות להסתנן. בעל התניא אומר (פרק כז) שאם לא רצית להרהר בדבר מסויים, אלא הוא קפץ לך – זה לא איסור. אבל אם נתת לו להישאר בלב, והפנית אליו את המחשבה – זה כבר לא טוב. זה כבר בידו של האדם.

צריך להשקיע עבודה מיוחדת בלב שיהיה לנו לב טהור. אמנם אנחנו מבקשים מהקב"ה שיברא לנו לב טהור, אבל גם אנחנו צריכים להשתדל בזה. זו עבודה פנימית שמעלה ומרוממת את הצד העמוק של האדם. אסור להסתפק בחיצוניות טובה. פוגשים מפעם לפעם אנשים שמתנהגים באופן שונה כאשר הם בבית וכאשר הם בחוץ. פתאום מתגלה שבבית האיש הצדיק הזה מכה את אשתו או את ילדיו, ואילו בחוץ הוא אדם עדין כל כך, מתנהג יפה כל כך,

ועושה המון חסדים. זה נובע מתיקון חיצוני בלי תיקון פנימי. ויכול להיות אדם שאפילו בבית הוא מתנהג טוב מאוד, תמיד ההתנהגות שלו בסדר, אבל בתוכו הוא גרוע. מוכרחים לתקן גם את הלב, המחשבה והרצון – לחשוב רק מחשבות טובות, לרצות דברים טובים, וממילא גם לעשות מעשים חיוביים. לא לתת לרצונות לא טובים מקום בלב. את זה אנחנו צריכים ללמוד מהאזהרות האלו, העוסקות בדברים שבסתר.

וקרבתנו מלכנו

הגמרא במסכת סוטה (ל:): אומרת, שעל כל מצווה ומצווה הקב"ה כרת עם ישראל ארבע בריתות: ללמוד, ללמד, לשמור ולעשות. והארבע הללו הן כפולות שמונה, כי הברית היא לחיוב ולשלילה. לדוגמא, לגבי הציווי לא לעשות פסל ומסכה היו שמונה בריתות: בתחילה 'ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה' – ברוך שילמד, ברוך שילמד, ברוך שישמור וברוך שיעשה. ואחר כך ההפך, אם הוא לא ילמד, לא ילמד, לא ישמור ולא יעשה. שמונה בריתות על כל מצווה. ולא רק שמונה בריתות, כי יש ברית אישית ויש ברית כללית – אז אלו שש עשרה בריתות על כל מצווה ומצווה. וכמו שהזכרנו, שלוש פעמים הקב"ה כרת עם ישראל ברית, ואם כן צריך להכפיל את שש עשרה הבריתות כפול שלש – ארבעים ושמונה. כל תרי"ג המצוות כפול ארבעים ושמונה. זהו מספר הבריתות שהקב"ה כרת עם כל אחד ואחד מישראל.

אבל כל אחד מישראל ערב על כל ישראל, ולכן צריך להכפיל את המספר שהתקבל בשישים ריבוא! חישבתי את זה פעם, ואני חושב שהתוצאה הייתה בערך שבעה עשר מיליארד בריתות! כך אומרת הגמרא במסכת סוטה, וגם התוספות עשו את החישוב הזה, ומאחר ולא היו לו שמות למספרים הגדולים של מיליון ומיליארד, לכן החישוב שלו הוא מורכב יותר. האמת היא שיש

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

בגמרא עוד דעה, שכל אחד ערב גם על הערבות של כל ישראל, ואז צריך להכפיל שוב בשישים ריבוא. מה המטרה של כל החישוב הזה – כל העניין הוא ללמוד על הקשר שיש לכל אחד מישראל עם ריבוננו של עולם. הרבה בריתות מקשרות כל אחד מישראל עם הקב"ה, וזה מלמד אותנו את עומק הקשר שיש לנו עם ריבוננו של עולם.

היום!

מופיע בפרשה כמה פעמים הביטוי 'היום': 'היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את החקים' (כו, טז), 'את ה' האמרת היום להיות לך לאלהים' (שם, יז), באיזה יום מדובר, רש"י מפרש – 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'. אדם צריך להרגיש שבכל יום הוא מקבל עול מלכות שמיים מחדש, היום הוא מצטווה, היום הוא בוחר לעשות. קבלת המצוות אתמול היא לא אותה קבלת מצוות של היום. ממש היום הקב"ה בא אליך ומצווה אותך במצוותיו.

אור החיים כותב שבני ישראל נמצאים כעת בערבות מואב, שזה בעצם כבר חלק מארץ ישראל. כל המצוות של התורה ניתנו לישראל כדי שיקיימו אותן בארץ ישראל. מה שהיה קודם – היה רק ציווי ללמוד, להתרגל, אבל עכשיו – זה באמת. יש מצוות שמתקיימות רק בארץ ישראל, האמת היא שאת כל המצוות הקב"ה ציווה כדי שנקיים אותן בארץ ישראל. הרמב"ן מדגיש את זה כמה פעמים במהלך הפירוש שלו לתורה. לכן משה אומר לבני ישראל: 'היום' עכשיו שנכנסתם אל ארץ ישראל, אתם מקבלים עליכם את ה' להיות לכם לאלוקים. וכמו שאמרו חכמים, 'כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שאין לו אלוה' (כתובות ק:). אלו דברים שאנחנו יודעים אותם וחוזרים עליהם הרבה פעמים, צריך לזכור את זה ולחיות את זה. זכינו בימינו למה שלא זכו דורות

רבים, לגור בארץ ישראל, לקבל עלינו עול מלכות שמים במדרגה אחרת, של 'כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה'.

המשך הפסוק הוא 'וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה'. מה הפירוש של המושג 'עם סגולה' – אומר אור החיים: 'הגם שתבוא אומה ותיטיב מעשיה, ותשתדל להידבק בשכינה – לא ישיגו מדרגת ישראל'. גם אם הם יקיימו את כל תרי"ג המצוות, וישתדלו עוד יותר מעם ישראל בקיום המצוות – זה לא כמו קיום המצוות של עם ישראל, משום שהעניין של עם ישראל הוא לא המעשים אלא יש כאן סגולה. איזו מדרגה פנימית בנשמות של עם ישראל שבגללה לכל המעשים שעם ישראל עושה יש עומק פנימי. דווקא אם הם עושים את המעשים האלוקיים – זה פועל כך. כי לכל עם אחר שיעשה את אותם המעשים אין את היסוד הסגולתי. וכך גם, חס ושלום, אם ישראל לא עושים את רצון ה', גם אז 'ה' האמירך... להיות לו לעם סגלה'. יש לעם ישראל סגולה מיוחדת, גם כאשר הוא לא עושה את רצונו של הקב"ה הוא עם הסגולה של הקב"ה. הקב"ה לא משרה את שכינתו על שאר האומות. העמקנו כאן בסגולות המיוחדות של ארץ ישראל ושל עם ישראל.

אשמח בך

ובסוף הפרשה התורה אומרת שהקללות באות 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל' (כח, מז). יש חיוב לעבוד את ה' בשמחה, ועכשיו שאנחנו עומדים בימי התשובה של חודש אלול צריך לזכור לחזור בתשובה על שלא מספיק עבדנו את ה' בשמחה. לא עושים תשובה רק על מקרים שלא עבדנו את ה', אלא גם על זה שלא עובדים את ה' מספיק בשמחה. ומה פירוש המילים 'מרב כל' – אפשר לחשוב שהתורה אומרת 'כיוון שכשהיה לך טוב ושמח לא עבדת את ה', לכן עכשיו יבואו עליך ייסורים'. אבל זה לא

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע • 9

נכון, כי אם כך יהיה משמע שחייבים לעבוד את ה' רק כאשר טוב לנו. אלא הפירוש הנכון הוא כמו שמסביר ספר העיקרים (ג, לג), שהתורה דורשת שעבודת ה' תהיה בשמחה ובטוב לבב. ועד כמה צריכה להיות השמחה, אומר האריז"ל - 'מרב כל'. תתאר לעצמך את הדבר שהכי משמח אותך - צריך שעבודת ה' תהיה עוד יותר משמחת מהשמחה הזו. אנשים חושבים שהעיקר זה לעשות מצוות, ואפילו יש כאלו שחושבים שזו גאוה לשמוח בעבודת ה'. אבל התורה רוצה שנשמח בעשיית המצוות, הקב"ה מצווה אותך לעבוד אותו בשמחה! אדרבה, השמחה והגאוה הם שני דברים סותרים. אדם יכול להיות עניו גדול ושמח, ויכול להיות גאה ומצטער. כי השמחה היא דבקות, לא גאוה. השמחה היא לא על עצמך שאתה מוצלח, אלא על שאתה עושה את רצון ה', ואין דבר יותר משמח מזה. אתה עומד לפני ה', הא-ל הגדול הגיבור והנורא, אתה זוכה לשרת אותו, האם יכול להיות דבר יותר גדול ומרומם מזה?! צריך להרגיש את התחושה הזו כל הזמן! גם השבוע, עבודת ה' שלנו צריכה להיות בשמחה מיוחדת. עם כל חשבון הנפש והבירורים הפנימיים לקראת ימי הדין, הכול צריך להיעשות בשמחה ובטוב לבב, ואז גם יש הצלחה גדולה.

השבוע אנחנו נכנסים לשלב חדש של התכונות לימים הנוראים, שבו גם בני אשכנז מצטרפים לאמירת הסליחות. פרק של הכנה. נתפלל שהשבוע הזה יהיה שבוע של התעלות לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה.

השיחה נמסרה בשנת התשע"ט

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11